

# SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:  
za  
celo leto naprej 26 K — h  
pol leta " 13 " — "  
četrt " 6 " 50 "  
mesec " 2 " 20 "  
V upravništvu prejemati:  
za  
celo leto naprej 20 K — h  
pol leta " 10 " — "  
četrt " 5 " — "  
mesec " 1 " 70 "  
Za pošiljanje na dom  
20 h na mesec.

Štev. 225.

V Ljubljani, v torek 2. oktobra 1900.

Letnik XXVIII.

## Cesar Franc Jožef I. v Gorici.

Poroča se nam: Kakor ob prihodu Nj. Veličanstva, istotako je tudi pri odhodu prebivalstvo izražalo čustva udanosti in zvestobe. Za vrstami vojakov, veteranov in gasilnih društev je bilo na tisoče ljudstva. Na kolodvoru se je zbralo mnogo odličnega občinstva: Dame, tajni svetniki, kard. Missia, grof Coronini, grof Degenfeld, baron Calice, nadsodišča predsednik dr. vitez Kindinger, deželni poslanci in razni vojaški ter civilni dostojanstveniki.

V prvem vozu je bil župan dr. Venutti, v drugem cesarski namestnik grof Goëss in dvorni svetnik Bosizio, na to cesar z generalnim pribočnikom grofom Paar, na to ministrski predsednik dr. pl. Kürber z ministrskim tajnikom dr. vit. Bleyleben, konečno ces. spremstvo.

Župan se je v imenu mesta zahvalil za cesarjev obisk, cesar se je zahvalil za lepi sprejem, dvornemu svetniku Bosiziu izrazil svojo zadovoljnost in se zahvalil tudi kolektarjem, ki so vedno spremljali cesarjev voz. V paviljonu se je dež. glavar dr. Pajer zahvalil v imenu dež. poslancev. Cesar je odgovoril: »Zahvalim se za lepi sprejem, seboj jemljem najboljše spomine in želim, da vedno tako ostane. Dež. zboru želim, da vedno blagonsno dela za deželo, kakor v zadnjem zasedanju«. Cesar se je nato poslovil od kardinala in raznih dostojanstvenikov ter stopil na peron, kjer so bile zbrane dame. Ko cesar stopi v voz, se takoj prikaže pri oknu ter se vojaški zahvaljuje za ovacije, ki so trajale, da je vlak zapustil postajo. Ces. namestnik grof Goëss je cesarja spremljal do deželne meje.

V nedeljo popol. se je cesar na povratku iz Gorice ustavil na nabrežinskem kolodvoru, kjer ga je čakalo nad 2000 ljudij, župnik nabrežinski z duhovščino iz okolice, pevsko društvo »Nabrežina« z novo svojo zastavo, tržaški veteranski društvi, veteranski društvi iz Nabrežine in Mavhinj z dvema godbama, dalje so prišla k vsprejemu tržaška društva »Austria«, »Lega patriótica della gioventu triestina« in »Unione operaria«. Slovenski »Živio«-klici so zadušili laške »viva«. Cesar je izstopil, ko je zapazil g. Ivana viteza Nabergerja, stopil je k njemu ter ga vprašal,

kako mu gre. Izrazil je nadejo, da se še vidita na Dunaju. Pevski društvi »Nabrežina« in »Skala« sta zapeli cesarsko pesem. Cesar je stopil k pevcem ter si je dal predstaviti predsednika društva »Nabrežina«, ki je vzkliknil: »Kličem Vašemu Veličanstvu dobrodošlico na naših slovenskih tleh«. Mej burnimi ovacijami se je cesar odpeljal.

### G O V O R

milostnega gosp. Jakoba Trobca, škofa v St. Cloudu v Ameriki, na II. slov. katol. shodu v Ljubljani.

Dragi rojaki!

Jaz bom seveda samo malo besedij rekel, ker jaz nisem pripravljen za govor pri taki priložnosti.

Ta vzvišeni zbor je, kakor videti, bil pozdravljen ne samo od Slovencev, ampak tudi od Hrvatov, Srbov, Čehov i t. d.

Spodobi se tedaj, da tudi jaz, ki sem iz daljne Amerike prišel, ta tako sijajni shod pozdravim v imenu vseh Slovencev v Ameriki. (Živio-klici, veliko navdušenje.)

Vsi smo z vami istega duha, akoravno daleč vsaksebi; tudi v Ameriki čutimo z vami, ljubimo svoje ljudi, ljubimo domovino kranjsko, ljubimo svoj slovenski jezik. (Živio-klici.)

Znano vam je, predragi rojaki, da je že na tisoče in tisoče Slovencev v daljni Ameriki, in morebiti ni dežele, kjer bi bili tolikanj izpostavljeni nevarnostim, kakor so ravno v Ameriki.

Tam imamo brezštevilno sekt, krivih ver, brezštevilno skrivnih družb, nevarnih posebno za take, ki ne poznajo sveta. Naši Slovenci, ko pridejo v Ameriko, ostanejo daleč narazen, razkropljeni so po vseh Zjedinenih državah, oddaljeni eden od drugega, in velikokrat smo se slovenski misijonarji pogovarjali, kaj bi mogli storiti za svoje rojake, kajti dobro smo vedeli, v kako velikih nevarnostih se nahajajo naši rojaki.

Toda težko je bilo uganiti, kaj da bi res uspeh imelo, vendar naš rojak, prečastiti gosp. Buh, je to delo v roke vzel, akoravno je čutil, da ni več popolnoma zmožen slovstvenega slovenskega jezika. Prišel je

izdajati časnik, da bi Slovence skupaj spravil in skupaj držal.

Napadan je bil od vseh strani, ker jezik ni bil tak, kakor se dandanes govori. Izprevidel je to takoj in je povabil iz domovine mlade dijake, da so mu pomagali.

Več let je neumorno deloval in vse, kar je imel, je dal v ta časnik. Noč in dan je delal in pisal za »Amerikanskega Slovence«. Jaz sam vem o tem dobro, ker sem znan z njim.

Časnik je imel velik upliv. Poizvedelo se je po tem časniku, kje žive Slovenci v Ameriki, in kjerkoli jih je bilo nekoliko skupaj, so ustanovili svoja podporna društva. Vsa podporna društva so pa naredila jednota po celi Ameriki, da so vsa združena od Atlantskega do Tihega morja, od Kanade do Meksike. Ta jednota ima vsako leto zbiranja, shode, kakor je ta tukaj, kamor niso samo delegati povabljeni, ampak vsi Slovenci, kateri koli morejo tje priti. Pri taki priložnosti se povabijo najboljši govorniki, ter navdušujejo tam Slovence, da ostanejo zvesti svoji veri in svojemu lepemu slovenskemu jeziku. (Živio-klici) Reči moram, da vsi dobri Slovenci, ki so verni, so zdaj zedinjeni v Ameriki. To je delo častitega gospoda Buha, nadaljuje pa to delo častiti gospod Šušteršič, ki ima prav veliko županje v Jollietu, v bližini Chicago v državi Illinois. In upanje imam, da bode ta časnik še veliko dobrega storil.

Daleč sem popotoval, veliko sveta sem prehodil v zadnjih treh tednih, veliko lepega in zanimivega sem videl v Parizu na razstavi. Pa reči moram, da nobena reč me ni tako zanimala, kakor ta slovenski shod tukaj. (Odobranje). Boga hvalim, da sem pričujoč. Veliko sem se naučil, kar bodem porabil v Ameriki, ker imamo take shode tam vsako leto. Ravno tako veliko je navdušenje, kakor tukaj, za naše svetinje. Navdušeni ste za svojo vero, kakor smo mi v Ameriki. Navdušeni ste za sv. očeta, papeža Leona XIII., katerega upam, da bodem imel kmalu srečo obiskati, navdušeni za vero in cerkev, navdušeni ste tudi za svojo domovino, za cesarja. In Vaš cesar Frančišek Jožef zasluži, da ga ljubite. Povem vam, da vsi državljani v Ameriki ljubijo in spoštujejo avstrijskega cesarja. Jaz sem bil ravno tisti dan, ko je

naš cesar obhajal 70. rojstveni dan, v Novem Jorku. Sešli smo se vsi Avstrijanci ter imeli posebno slovesnost v cerkvi, slovesno sveto mašo, izvrstno pridigo, v kateri so se poveličevale plemenite lastnosti presvetlega cesarja. Tako je on ljubljen ne samo tukaj pri Vas, ampak tudi tam, kjer smo državljani Zedinjenih držav. Tacega vladarja, kakor je cesar Frančišek Jožef, ljubimo vsi.

Sporočil bodem duhovnikom slovenskim v Ameriki, kakor tudi neduhovnikom, kaka navdušenost je tukaj na shodu. Povem vam, da v vseh deželah, katere sem prepotoval, nisem nikjer toliko krščanskega duha videl, kakor tukaj v treh dneh. Latinski pregovor pravi: Sicus rex, ita grex! Kakoršen pastir, take ovčice! Vi imate pastirje, da ste lahko ponosni nanje. V Ameriki imenujemo mi slovenski duhovniki presvetlega škofa ljubljanskega »misijonskega škofa«. (Živio!) On je res škof iz ljudstva in za ljudstvo. Ravno tako tudi premilostni škof mariborski. Slovenci so res srečni, srečne naj se čutijo in naj bodo ponosni, da imajo take škofo. Kjer je navdušenost in kjer so dobri voditelji, tam je zmaga! Navdušenosti vam ne manjka. Voditelji so izvrstni. Zmaga je gotova!

(Živio klici, živahno odobravanje.)

## Drugi slovenski katol. shod. Resolucije socijalnega odseka.

(Dalje.)

c) Trgovski stan.

Trgovski stan hira vsled konkurence in pomanjkanja stanovske in gospodarske organizacije. Njemu v pomoč izjavlja drugi slovenski kat. shod:

1. Osnuje naj se tesnejša stanovska organizacija trgovstva, da se bo mogla domača trgovina uspešneje razvijati in braniti. V tem smislu naj se preosnujejo sedanje trgovske in obrtne zbornice.

2. Uvede naj se za vse trgovce, izvenzemski branjevece, dokaz vsposobnosti, ki naj ima poseben značaj za velike in posebne za srednje in male trgovce. Vedno naj se pa zahteva poleg potrebnih pravnih lastnosti dokaz o prestani določeni učni in pomočniški dobi; poleg tega pa tudi dokaz o zadostnem, po razmerah določenem kapitalu.

rejšino in naposled pride med dvanajstere apostole.

Uloge razdeli odbor iz 19 udov z županom na čelu. Pravilo je, da igrajo le domačini, in to poštenjaki vzglednega vedenja. 104 uloge imajo moški, 15 pa ženske; pri večjih prizorih in živih podobah pa nastopa 350 moških, 120 žensk in 150 otrok. Vseh igralnih kočij skupaj s korom vred je 750 — torej polovica vseh prebivalcev. Obleka, ki stane 25 do 30 tisoč mark, je dostojna in igri primerna. Lopa za gledalce je 20 m. visoka, iz železa in s steklom pokrita ter stane 200.000 mark. Oder je spredaj odprt, zadaj pa so kulise različne mere in prizorov. Skozi štirinajst vrat se veliki prostor gledalcev v dveh minutah izprazni. Je 66 klopij s 4000 sedeži. Globokost odra meri 96 metrov. Po trikratnem strelu iz topičev se predstava začne. Orkester šteje 50 mož, pevski kor 36 glasov. Godba je priprosta, dostojna, kor spremlja igro, kaže na žive podobe iz stare zveze, jih razloži ter se odlikuje po rožnati obleki. Žive podobe so mojstersko sestavljene in frapirajo gledalca (mana v puščavi, slovo mladega Tobija).

## LISTEK.

### Na božjo pot in razstavo.

XIV.

Oberammergau, 25. avg.

#### Pasijonske igre.

Že iz Pariza sva pisala pismo na komite, da nama preskrbi za nedeljo 26. t. m. vstopnice. Iz Monakovega brzojavno vprašava, ali so nama vstopnice zagotovljene? Odgovor nepovoljen. In vendar sedeva v soboto zjutraj ob štirih na vlak ter odrineva proti slovečemu kraju. Peljeva se po prijazni ravnini ob Starenberskem jezeru 3¼ ure, dokler se pred nama ne pokaže zaželjeni Ambergav. Takoj stopiva h kasi in glej — dobila sva vstopnice. Predstava je bila prirejena na čast bavarskemu princu regentu Luitpoldu, ki je bil v bližini na lovu. Sedel je v loži.

Oberammergau je vas s 1400 prebivalci, ki se pečajo največ z rezbarstvom iz lesa, — že od 12. stoletja sem. Ker so več stoletij v stalni zvezi s tujci, so tudi precej

omikani, dasi hribovci. Imajo lepo farno cerkev, vodovod in kraj ima romantično lego.

Pa kaj so pasijonske igre? Začetki teh iger sežejo v 11. in celo v 9. stoletje, kakor nekateri trdijo. Predstavljajo življenje sveto pisemskih oseb stare in nove zveze, vlasti pa Kristusovo trpljenje. V srednjem veku so se take igre predstavljale po vsej katoliški Evropi in te igre so prvi početki dramatike. In tako je bilo do srede 18. veka. Zavel pa je cerkvi sovražen duh in pasijonske igre so se omejile, dokler niso bile ob Jožefovem času koncem prejšnjega stoletja popolnoma zatrte.

Celo Oberammergau, ki je že od leta 1634 nepretrgoma imel svoje pasijonske igre, moral se je pokoriti odloku 14. septembra 1801. Leta 1811 3. marca pa so se Oberamergavcem pasijonske igre zopet dovolile in se ohranile do današnjega dne. In te igre so zdaj edine te vrste na vesoljnem svetu. P. Otmar Weiss je prenapredil tekst, naslonil ga docela na evangelje, igralci so se izurili estetičnemu okusu primerno; godbo in petje, priprosto, pa ganljivo in dobro, je ustvaril

učitelj in komponist Rok Dedler. Tako je predstava Kristusovega trpljenja dovršena, času in vzvišeni misli primerna, cesar ji niti najizvedenejši intendant ne morejo odrekati. Vsako deseto leto se pasijonske igre v Oberamergavu ponavljajo in tako leto je tudi letošnje.

Iz vseh krajev sveta prihajajo romarji in turisti gledat te divne predstave: Angleži in Francozi, Italijani in Avstrijci, nemško ljudstvo pa je že tako z ljubeznijo nanje navezano. Od leta 1890 je prostor za gledalce pokrit in meri 50 metrov v dolgosti in 47 metrov v širosti. Gledalcev dobi vstopnice za taisto predstavo 4200. Predstava traja od 8. ure zjutraj do 12. ure in od 1. do 5 ure popoldne.

Ali Oberamergavci se na te igre tudi temeljito in resno pripravljajo. Cele zime se urijo v prednašanji in petju — od otrok do starcev. Kot dveletno dete leži v naročju materi, ki predstavlja jeruzalemsko ženo; kot desetletni deček kliče »Hosana« pri Jezusovem uhodu v Jeruzalem. Kot dvajsetletni mladenič predstavlja rimskega vojaka, kot tridesetletnik predstavlja judovskega sta-

3. Država, dežele in občine naj snujejo za slovenske trgovce slovenske trgovske šole; država naj zdatno podpira trgovska učilišča, ki naj jih ustanavljajo dežele, občine ali trgovske zbornice.

4. Agentsko vprašanje naj se tako uredi, da agenti ne bodo smeli stopati v dotiko z zasebniki ali celo sami prodajati blaga, za katero posredujejo. Zakonito naj se tudi določi, da komisijonarji ne bodo smeli prodajati blaga na svoj račun.

5. Krošnjarija naj se tako omeji, da ne bo delala konkurence stalnim trgovcem.

6. Pri konzulatih in poslanstvih naj se nastavijo trgovsko izobraženi strokovnjaki, ki naj naravnost s trgovskimi zadrugami občujejo, da ne bodo trgovska poročila potom trgovskega ministerstva dohajala redno mnogo prepozno. Pri vsaki deželni vladi bodi nastavljen trgovski strokovnjak kot poročevalec v trgovskih zadevah.

7. Tarifna prometna politika naj skrbi, da ne bodo njene ugodnosti veljale samo velikim, marveč tudi srednjim in malim trgovcem.

8. V podporo in napredek trgovskega stanu naj se po vseh večjih mestih v zvezi z mestnimi odbori sestavijo trgovska svetovalstva, v katere naj poleg zastopnikov mesta, dežele in države volijo trg. zbornice svoje zastopnike.

9. Država in dežele naj podpirajo trgovske zbornice, da poskrbijo svojim članom potrebne kreditne zavode.

10. Konsumne zadruge naj se ustanavljajo le tam, kjer so revnejšemu ljudstvu v resnično pomoč.

#### č) Delavski stan.

1. Delo je dolžnost in splošno premoženje vseh zdravih ljudi in ne sme postati žrtva oderuštva in izsesavanja, kot se sedaj mnogokrat godi.

2. Država je dolžna po zakonodajstvu in po upravi braniti pošteno delo in je namenu primerno organizovati, da je obvaruje krivičnega izsesavanja in da zagotovi vsakemu delavcu njegovemu delu primerno pravično plačo.

3. Otroško delo po tvornicah se mora odpraviti, žensko delo omejiti na ženski primerna dela, ki ne napravljajo moškemu delu konkurence.

4. Ponočno delo se dovoli le onim podjetjem, ki iz tehničnih vzrokov dela ne morejo pretrgati. Ženskam in otrokom bodi nočno delo prepovedano.

5. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih mora vsako delo počivati. Počitek trajaj od sobote do ponedeljka celih šestintrideset ur. Če pa ni mogoče ob nedeljah dati počitka, naj se odloči šestintrideset ur mej tednom v počitek, vendar tako, da ima vsako drugo nedeljo delavec prost dan.

6. Uvedi se po razmerah najvišja neprestopna delavna doba; in sicer pri vseh rudo- in premogokopih in pri vseh strokah, koder se mehanično s stroji v velikem producira, vzlasti pri težkih in zdravju škodljivih delih, osemurni delavni čas; pri mali

obrtni, rokodelstvu, trgovstvu pa deseturna delavna doba.

7. Zakonito naj se varujejo delavci, ki izvršujejo po svoji volji in vesti razne mandate.

8. Uvedejo naj se razsodišča, sestavljena iz delavcev in delodajalcev, ki naj razsojajo o vseh spornih točkah.

9. Skrbi naj se delavcem za zdrava in primerna stanovanja. V to svrhu ustanovljena društva podpiraj dežela in država z zakoni in doneski.

10. Plača bodi tako urejena, da more vsak delavec pošteno živeti tudi z družino. Vsak delavec mora imeti pravico, da napreduje pri delu in se mu plača primerno zvišuje. Delavec imej pravico do gotovega deleža pri čistem dobičku.

11. Akordno delo naj se odpravi povsod, kjer je nevarno, ali kjer ob neugodnem času vsled njega delavci nimajo zaslужka.

12. Strogo naj se nadzorujejo vsa podjetja glede na varnost življenja in zdravja; zato naj se pomnoži obrtno nadzorstvo po dejanski potrebi. Za delavke naj se nastavi obrtna nadzornice. Obrtnim nadzornikom naj se pridele tudi delavci, katere naj odškoduje država.

13. Za rudo- in premogokope naj se ustanovi stalni rudniški nadzorstveni odbor.

14. Po večjih mestih naj se uvedo občinske posredovalnice za delo, in sicer brezplačne.

15. Prepove naj so »truk«.

(Dalje prih.)

## Politični pregled.

V Ljubljani, 2. oktobra.

**O parlamentarnih razmerah** se govori in razpravlja sedaj skoro na vseh številnih shodih, ki se čedalje bolj množe v sedanji volitveni dobi. Oglašajo se v javnosti več ali manj vplivni politiki, ter skušajo po svoje pripomoči do rešitve parlamentarne krize. Posebno pomenljivi so pa govori bivših zborničnih predsednikov Abrahamoviča in dr. Fuchsa ter vplivnih vodij Dipaulija in Jaworskega. Razodeli so nebroj želja glede zboljšanja parlamentarnih razmer, obsedili so delovanje vlade in posamnih strank, a ni eden ni podal konkretnih nasvetov v dosegajočemu smotru. Vsem je namreč znano, da so zaman vsi opomini na desno in levo, dokler se ne dožene sprava mej Čehi in Nemci, od katere zavisi že davno usoda avstrijskega parlamenta. Ker pa Nemci ne marajo poštene sprave, je tudi zaman vse upanje na bližnjo rešitev kočljivega vprašanja.

**Volilno gibanje.** Moravski nemški liberalci so sklenili, da se izognejo vsakemu volilnemu boju z nemškimi nacionalci. Strankarsko vodstvo je od izvrševalnega odbora dobilo pooblastilo, da se z nacionalci pogaja glede eventualnega skupnega nastopanja. Češki »Katoliški Listi« javljajo, da bode v drž. zbor kandidoval tudi bivši praški župan dr. Podlipny. Mladočeški poslanec Krumbholz je te dni priredil shod v Dušnici, kjer ga pa volilci niso pustili govoriti. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od bodočih čeških poslancev v drž. zboru najstrožjo obstrukcijo, dokler se državno-pravne razmere ne uredijo s češkim narodom. Češki radikali so napovedali Mladočehom boj na celi črti. Rumuni v Bukovini so si že hudo v laseh.

**Nemško-radikalni shod v Trutnovu** na Češkem je v posebni, baje od 4000 prisotnih oseb soglasno vsprejeti resoluciji odobril kandidaturu dosedanjega posl. K. H. Wolfa, izrekel nado, da se v bodočem parlamentu pomnoži Wolfova četa na 20 do 25 mož ter zahteval, naj se zveza z Nemčijo vsprejme v državne osnovne zakone in nemščina proglašajo za izključni drž. jezik. Predzrne so te zahteve in menda Wolf sam ni tako naiven, da bi resno veroval v njih uresničenje v parlamentu po veliki večini slovanske države. Najbolj so se pa razni govorniki hudovali nad liberalci sploh in posebe nad županom Rauchom, ki je odposlal cesarju znano brzojavko, kateremu bodo baje volivci dali primeren odgovor za njegovo protiustavno postopanje. — Istodobno se je vršil liberalni shod pod patronanco znanega junaka Pferscheta, Funkeja in Pergelta, ki so zbobnali na shod kakih 1000 oseb. — O soc.-dem. shodu se nič ne

poroča. Zmagovalci minule nedelje so torej Wolfovci in mandat dobi Wolf, ako ga kdo drugi ne prehit.

**Milan hrepent po Srbiji.** Le prekmalu se je pokazalo, da Milau ne zado- stuje pokojnina, kakoršno mu je priznala skupščina, in si želi nazaj k polnim jaslim. Želja po vrnitvi v Belgrad se mu zdi tem bolj opravičena, ker je mogoče, da bi mu skupščina pod vplivom sedanje sovražne mu vlade vzela še to kar ima. Milan se mudi sedaj v Bukareštu. Ondotni listi so mnenja, da velja ta pohod le prijateljskemu knezu Catargiju, ki naj bi prevzel ulogo posredovalca mej Milanom in kraljem Aleksandrom ter prvemu olajšal pot do srbskih državnih jaslij. Ta poskus se mu pa bržkone ne posreči tako kmalu.

**Kina.** Iz Shanghaja se poroča, da je ondi nabit cesarski razglas, ki izjavlja, da je prestol na dogodkih nedolžen in da so položaja krivi nekateri principi, ki so podpirali bokserje. Ti principi bodo kaznovani. Razglas javlja, da so bili mej prvimi krivci principi Čuangtai, Heun, Tpo Čing, ki so zgubili svoje dostojanstvo. Princ Tuanu so istotako odvzeta vsa dostojanstva. (?) O njegovi kazni bode določalo dvorno sodišče. Kaznovane bodo še druge odlične osebnosti. V uradnih krogih evropskih velesil se temu razglasu prav nič ne verjame. Nekateri trdijo, da princ Tuanu dobi k večjemu denarno globo. Skoro gotovo je razglas navadna kitajska zvijača. Ruske čete se z drugimi mednarodnimi četami pomikajo proti Shanhai-tewenu. Nemci bodo zasedli Paotingfu. V mestu Girinu, katerega so zaseli Rusi, je bilo 5000 kitajskih vojakov in 20 topov. Grof Waldersee je določil, da se v jedni cesarskih palač v Pekinu nastanijo vojaki. Angležji plenijo v Pekinu. Iz Bruslja se poroča, da je bilo sredi meseca julija umorjeno v provinciji Kuagu belgijsko odposlanstvo, ki je bilo namenjeno k cesarici. Veliko senzacijo vzbuja vest, da je Amerika res že pričela s pripravami za odhod vojakov iz Pekina. V kitajskih arsenalih se noč in dan izdeluje orožje. Razni podkralji hite s popravljanjem utrd. Misijon v Tungkungu je porušen. Li-Hung-Čang je odložil svoj odhod v Pekin, ker hoče prej govoriti z grofom Waldersee.

### Knjige in časopisi.

»Slovenskega učitelja« štev. 18. in 19. prinaša naslednjo vsebino: Naša »Zveza«. — Šolstvo na drugem slov. katol. shodu. — Resolucije šolskega odseka: a) Ljudske šole in učiteljska. b) Srednje šole. c) Visoke šole. — Pravila »Slomškove zveze«. — Dopisi. — Šolske vesti. — Drobtine.

»Pučki Prijatelj«. Vsebinska br. 19. je naslednja: Katoliški sestanek u Zagrebu. — Kako se može poboljšati vinski mošt za slabih godina. — Kako bi se moglo pomnožiti ribe v našem moru. — Sol za svinje. — O pripravi ždriebca ili mladoga konja za prodaju. — Crtice o gospodarstvu. — Pitanja i odgovoru »Pučkog Prijatelja«. — Viesti iz svieta. — Gospodarske vesti i sitnice. — Razne vesti.

### Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. oktobra.

**Presvetli cesar** je o priliki svojega bivanja v Gorici dal izročiti Njih eminenci kardinalu dr. Missi prekrasen zlat pektoral (naprsni križ), prebogato okrašen z ruskimi ametisti in briljanti in jako umetno dvojno zlato verižico.

**Cesarjev dar.** Cesar je daroval 7800 kron, ki naj se razdele mej dobrodelne zavode in reveže v Gorici.

**Iz dež. šol. sveta.** Koncem zadnje seje dež. šol. sveta za Kranjsko se je dež. predsednik spominjal zaslug poslavljajočega se dvornega svetnika Jos. Merka, ki je dolgo vrsto let vodil nepristransko in vestno posle poročevalca za administrativne stvari.

**Mašniško posvečenje** bodo presvetli knez in škof delili v petek dne 5. oktobra v frančiškanski cerkvi šesterim diakonom frančiškanskega reda. Sveto opravilo se prične ob 7. uri zjutraj.

**Novo mašo** bode daroval prihodnjo nedeljo: P. Krizostom Weste r pri sv. Jakobu v Ljubljani; P. Albert Pir c v Me- kinjah; P. Kerubin Tu š e k pri sv. Lenartu

nad Loko; P. Ambrož Remec v Št. Juriju pri Šmariji; P. Maksimilijan Brel ih v Tunjicah; P. Arhangelj Appe j 9. t. m. na Brezjah.

**Imenovan je** narodnik 27. pešpolka Jan. L e d e r e r deželno-vladnim kancelistom v XI. plačilnem razredu.

**Ovacije nadbiskupu Stadlerju.** Potovanje nadbiskupa dr. Stadlerja v nedeljo skozi Zagreb do Reke je bil pravi triumf. Spontane ovacije so jasen dokaz iskrene ljubezni in neomejenega spoštovanja do nadbiskupa sarajevskega. Pozdravi so bili tako srčni, burni in viharni, kakeršnih poleg biskupa Strossmayerja še nihče ni doživel v Hrvatski. Navzlic zgodnji uri se je na kolodvoru zbralo do 500 oseb, med njimi lepo število zagrebških dam in vseučiliške mladine, da pozdravijo narodnega ljubimca in bosanske Hrvate, ki potujejo v Rim. Na kolodvoru pa se je zbralo tudi veliko število redarjev, ki so skušali množico razgnati. Ko se prikaže nadbiskup, zaori iz stoterih grl: Živio Stadler! Živeli bosanski Hrvati! Živela hrvatska Bosna! Dame so nadbiskupa obšipale s cvetjem. Nepopisno navdušenje je trajalo ves čas, dokler se nadbiskup ne odpelje v mesto, kjer je v cerkvi usmiljenih sester daroval sv. mašo. Po 9. uri se je zopet zbralo množstvo naroda na kolodvoru, da ponovno pri odhodu pozdravi nadbiskupa, ki se je pripeljal z dr. Amrušem, z burnimi klici: Živio Stadler! Živela hrvatska Bosna! V čakalnici je množica zapela »Liepa naša domovina«. Nadbiskup je v sredi odkrit sam pel z navdušeno množico, ki je nato nadbiskupa spremila na peron in mu do odhoda prirejala prisrčne ovacije. Ko je vlak odhajal, občinstvo zapoje »Ljubimo Te, naša diko!«, nepevci gromovito kličejo: »Živio Stadler! Živeli bosanski Hrvati!« Nadbiskup se prikaže na oknu in maha z robcem v odzdrav. Enake ovacije so navdušeni Hrvatje prirejali nadbiskupu v Jaski, Karlovcu, Delnicah, Lokvah, na vseh postajah do Reke. Tu je bilo zopet nepopisno navdušenje. Včeraj zjutraj se je nadbiskup z božjepotniki odpeljal čez morje do Jakina. — To naj si zapomni tudi »Slov. Narod«, ki se je v Stadlerjevi aferi pridružil mažarskemu in nemškemu židovskemu časopisju.

**Beg v Ameriko.** Iz Vel. Lašč,

1. vinotoka: Včeraj je zašumelo po Laščah in okolici: Mesar Pucelj in svetnikova hčerka sta potegnila v svobodno Ameriko. Oprostila sta se nadležnih ograj, s katerimi je bila zaklinjena večletna tiha pa goreča ljubezen, in za morjem bodeta uživala ljubezen svobodno. Pucelj je precej inteligenten, pisal je v »Zvon« in »Narod« ter je bil goreč liberalen agitator pod moralnim pokroviteljstvom g. svetnika; zato se mu je skazal hvaležnega in je brez očetove vednosti odpeljal hčerko. Tak je praktičen liberalizem kot nasledek liberalne vzgoje. Vstopi baje v pisarno nekega ameriškega notarja, rodom Slovenca, da postane notar ter takó polgoma pozabi, da je bil mesar. Pucelj, srečen pot in na svidenje kot sodnikov zet!

**Ljubljanske novice.** Konj splasil se je včeraj zvečer na barju Janezu Sirku ter je z vozom, na katerem je bila naložena mrva, letel v mesto. Na vogalu Rožnih in Florijanskih ulic je konj podrl dve kravi posestnika Petra Tončka z Išče. Tudi konj je padel in se precej poškodoval. — Nesreča. Globočnikov hlapec Martin Junger je padel včeraj raz hleva ter se nevarno poškodoval.

**Ljubljanska meščanska godba.** Povodom Najvišega imendana Njega Veličanstva našega cesarja priredi ljubljansko gasilno društvo jutri 3. t. m. mirozov po mestu in nastopi pri tej priliki prvokrat ljubljanska meščanska godba. Sprevod se vrši po naslednjem redu: Odhod točno ob 7. uri od starega gimnazijskega poslopja po Poljanskih ulicah, št. Peterski most, Komenškega, Sodnih ulicah, Dunajsko-Marije Terezije, Bleiwesovo cesto do poslopja c. kr. deželne vlade. Naprej po Rimski cesti čez Št. Jakobski most, Stari trg do knezoškolijske palače. Od tukaj čez frančiškanski most po frančiškanskih ulicah, Dunajsko cesto k stanovanju g. dež. glavarja pri dež. gledališču in od tukaj po Knaflovih in Šelenburgovih ulicah čez Kongr. trg, po Gosp. ulicah h g. županu — nazaj po Wolfovih ulicah v staro

gimnazijsko poslojje. Pri njega ekselenci g. dež. predsedniku, pri njega prevzvišenosti knezoškofu, pri g. dež. glavarju in pri gosp. županu se spreved ustavi in svira godba podoknice. Ker sedanje stanje godbene blagajne ne pripuščata sedaj nabaviti primernih in dostojnih uniform, in tudi ne dostaje časa, nastopi godba v civilni obleki pa s primerno čepico. Godba ne nastopi polnoštevilno 31 mož, marveč le 25 mož, ker 6 mož še ni došlo od dotičnih vojaških godb. Odbor.

**Sreča na lovu.** V pudobskem lovu je ustrelil g. Perharc iz Ljubljane srnjaka z belo glavo in mogočnimi rogovi.

**Iz Idrije** se nam piše: Mnogo se govori v Idriji, pa tudi zunaj Idrije o nekem nameravanem štrajku. Zato je načelnstvo kat. del. družbe sklenilo, svoje člane tudi o tem prašanju poučiti, kakor to navadno stori o vseh važnejših dnevnih prašnjih. V ta namen sklicuje načelnstvo društvene člane k tako imenovanim »zabavnim večerom«, ki so pa vedno tudi poučni večeri. Tudi v nedeljo smo imeli tak zabavno-poučen večer, h kateremu se je zbralo lepo število društvenih članov. Najprej je govoril č. g. dekan M. Arko o štrajkih. Pojasnjeval je, kaj so štrajki; dokazoval je nato s številkami, da imajo štrajki le redkokedaj zaželjeni vspeh in da bi najmanjši vspeh imel štrajk v Idriji. Ako bi se štrajk pričel, utegnile bi nastati velike zapreke za mesto in posameznike. Kaj bi bilo z delom, žitom, drvami. — Bog ve. Zlasti poslednje utegne priti v nevarnost. In to bi bila najobčutnejša kazen za idrijsko delavstvo. Kazal je govornik dalje, da imajo skoro pri vseh štrajkih le nižji sloji ljudstva škodo, bogati kapitalisti pa lep dobiček. V zglede je navedel slučaj z Dunaja, kjer se je radi štrajkov podražil premog od 68 kr. na 1 glid. 8 kr. Ali imajo pri tem škodo bogati židje, ki imajo polne zaloge, ali revno ljudstvo, ki mora potrebno gorivo tako drago plačevati, menda ni težko uganiti. Prav tako bi bilo v Idriji. Ubogo delavstvo bi bilo brez zaslužka in kmalu tudi brez živeža, milijonar Rotschild bi pa delal s svojimi zalogami živega srebra krasne dobičke. Torej v Idriji bi štrajk ne imel zaželjenega vspeha, marveč mnoge bi pahnil v veliko nesrečo. Treba pa bode drugje štrajkati, ako se hoče doseči zboljšanje svojega materialnega stanja. In govornik je navedel več stvari zlasti gospodarskih, pri katerih bo v resnici kazalo napovedati štrajk. Pred vsem pa ne sme delavec nikdar pozabiti, da si mora pridobiti tudi naklonjenost uradnikov, kar se pa s surovostjo nikakor ne doseže. Lepa beseda lepo mesto najde. Veliko lažje si bode delavec pridobil naklonjenost uradnika, ako ga bode dostojno prosil, kakor pa če robato neotesano zahteva. Toraj opustimo vedno tarnanje, in zabavljanje in vložimo raje dobro utemeljeno prošnjo, v kateri ne bomo prosili nič pretiranega, temveč le to, kar bi se v resnici dalo doseči, in uverjen sem, da vis. ministerstvo ne bo gluho napram našim prošnjam. G. Brumen je povedal, da je tudi njemu neki višji rud. uradnik v nekem pogovoru izjavil, da bi se edino po tej poti dalo doseči primerno zboljšanje in sicer za l. 1901 začasno, a za l. 1902 pa bi se ves status predelal. Po kratkem presledku je nastopil kot govornik Fr. Oswald. Ker se skoro vse sedanje govorjenje suče le okoli volitev, se je načelnstvu zdelo umestno, svoje člane tudi o tem nekoliko poučiti. Govornik je kazal na žalostne razmere, ki se pojavljajo skoro bi rekel v vseh stanovih, ter povdarjal, da so teh žalostnih razmer mnogo ljudje sami krivi, ker ne uporabljajo danih pripomočkov, danega orožja, ali ga pa zlorabljajo. Ali ne spozna vsakdo grozne krivice, ki se je godila skozi tri leta ubogemu delavcu in drugim stanovom v drž. zboru? Ne-le, da se v drž. zboru ni nič doseglo, nič ukrenilo za ubogo ljudstvo, temveč razbijanje v zbornici je bilo treba še drago plačati. Da se to v prihodnje ne zgodi več, treba je, da se sedaj, ko imamo zopet orožje v rokah, tega orožja tudi poslužimo. Bodimo možje, in ne prodajmo tega svojega orožja za kozarec vina, za dobro večerjo ali pa celo za prazno obljubo. A orožja pa tudi ne vrzimo od sebe in se na dan volitve ne skrivimo doma za peč, temveč bodimo možje in nevstrašeno pojdemo vsi na volišče. Ko je g. govornik še pojasnil načela onih treh strank, ki si

bodo na dan volitve stale nasproti, pozval je vse navzoče, da naj vse dobro premislijo in potem pa volijo po lastnem prepričanju.

**Zbirke ljudskih iger,** katero izdaja »Slovenska krščansko-socijalna zveza« v Ljubljani, skoro izide II. in III. snopič. Obsegala bode ta snopiča naslednje igre: »Vedeževalka«, »Kmet — Herod«, »Morilci v Kravji dolini«, »Mlini pod zemljo«. Prosimo vse one, ki so za I. snopič še na dolgu, da takoj poravnajo naročnino.

**Dr. Pommer** je imel zadnji teden volilne shode v Brežicah, Sevnici in Vitanju.

**Nesreča.** V soboto se je peljalo več oseb iz Idrije v Žiri. Nesreča je hotela, da se je na Razpotju pri Ledinah voz zvrnil. Tri osebe so hudo poškodovane, Marija Tušar je pa v nedeljo vsled udarca na glavi umrla. Bila je marljiva gospodinja in skrbna mati.

**C. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu** nam naznanja: Dne 12. avgusta t. l. je bil sklenjen med Avstro-ogersko in Švico nov poštni dogovor. Najbistveneje spremembe uvedene po tem dogovoru so sledeče: Težna jednota za odmerjevanje poštnine za pisma v prometu med Avstrijo in Švico povišala se je od 15 na 20 gramov. Vožno-poštne paketi do 5 kg obvezani so pristojbinami, odmerjenimi splošni mejnarodni pogodbi za promet s poštami zaviti (collis postaux). Pristojbina za težo (1 krona za navadne pakete) ostane nepromenjena, dočim se je pristojbina za zavarovanje za vrednostne pakete znižala na 10 stot. za vsa 300 frankov naznačene vrednosti. Za pakete do 5 kg, brze pošiljatve in one s povzajem je frankovanje obvezno. Izprememba naslova dopuščena je za vse pakete brez dosedaj veljavnega omejenja na pakete, kojih naznačena vrednost ni presežala 500 frankov. Znižanje in opustitev povzajta dopuščena je za vse pošiljatve pod pogoji, ki veljajo za izpremembo naslova. Na poštah spremnicah za pakete z vrednostjo ni potreben odtisek pečata, s katerim je bila pošiljatev zapečaten. Paketi brez naznačene vrednosti, kateri so glede na zavoj ali nerazdeljivost vsebine dobro zavarovani, ni treba, da so zapečateni s pečatnim voskom ali svinčcem. Potom pošte naročeni časopisi morejo se pošiljati iz Avstrije v Švico in obratno proti plačilu stalne pristojbine, ki znaša v Avstriji jedno krono.

**Meteor. mesečni pregled.** Minoli mesec kimovec bil je prav topel in zelo suh. — Opazovanja na toplomeru dadó povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj 11.9°, ob dveh popoldne 21.3°, ob devetih zvečer 15.5°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega mesca 16.2°, za 1.4° nad normalom. — Opazovanja na tlakomeru dadó 739.6 mm kot srednji zračni tlak tega mesca, za 3.6 mm nad normalom. — Mokrih dni bilo je 7, padavina znaša 34.6 mm. — Med vetrovi je prevladoval jugozahodni.

**Razpisane učiteljske službe.** Na štiri razrednici v Kostanjevici je izpraznjeno drugo učno mesto. Prošnje za to mesto je do 12. t. m. vlagati pri okr. šol. svetu v Krškem. — Nadalje so izpraznjena učna mesta na štiri razrednicah v Zagorju: Toplicah in št. Vidu pri Zatičini ter na dvorazrednici v Dobrniku. Prošnje za prvi dve mesti je doposlati okr. šol. svetu v Litiji do 20. oziroma 12. oktobra, za poslednje pa do 20. oktobra v Novo mesto. — Z rokom do 15. t. m. je razpisano mesto nadučitelja oziroma drugo učno mesto v Šmartnem ob Savi. Prošnje je vlagati pri okr. šol. svetu za ljubljansko okolico. — Konečno je razpisano po jedno učno mesto na jednorazrednici v Podkrajju ter Knežaku, za kateri je vložiti prošnje do 15. t. m. pri okr. šol. svetu v Litiji.

**Konfiskacije v Avstriji.** Tekom preteklega polleta je bilo v Avstriji konfiskovanih 1547 tiskov.

**Italijansko društvo „Dante Alighieri“** je 27. sept. zborovalo v Raveni. Vlado sta zastopala minister Pascolato in podtajnik Ravi. Društveni načelnik Villari je v svojem govoru naglašal, da mora društvo braniti italijanstvo v Alpah in na iztočni strani Adrijanskega morja ter podpirati Italijane proti slovanskemu življu. Villari je naglašal, kako italijanska vojska

podpira to društvo. Minister Pascolato je v imenu vlade pozdravil društvo, ki se bori za italijansko stvar.

**Izvanredno smelo** je imel te dni liberalni poslanec Siegmund, ki je imel nalogo govoriti na nedeljskem shodu v Trutnovu. Dal je že nekaj dni pred shodom svoj govor vredništvu nekega lista v Toplicah. List je imel poslančev govor stavljen že v petek. Neki nagajiv stavec je naredil odtisek govora in ga poslal ondotnemu socialnodemokratskemu listu, ki je govor, katerega bi bil moral poslanec Siegmund govoriti v nedeljo, priobčil že v saboto, kar je vzbudilo velikansko veselost. G. Siegmund se je moral naučiti drug govor.

## Društva.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca septembra 1900 uročilo je v mestno hranilnico ljubljansko 755 strank 404.178 K 60 v., 743 strank pa dvignilo 508.189 K 61 v. V 3. četrtletju 1900 dovolilo se je 166 prosilcem posojil na zemljišča v skupnem znesku 229.090 K — v.

(Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.) Bilanca za mesec september 1900. Activa: Gotovina v blagajni K 15.213.74, naložen denar K 505.391.60, posojil K 2.113.224.—, vrednostne listine 4.000.—, prehodni zneski K 648.15, inventar K 963.50, zaostale obresti 31. dec. 1899 23.944.06. — Passiva: Združni deleži K 23.500.—, rezervni zaklad K 46.541.08, pokojninski zaklad K 1.600.—, hranilne vloge 2.623.971.26, naprej plačane obresti 31. dec. 9.038.36. Denarni promet K 6.384.008.40. Upravno premoženje K 2.763.285.05.

## Darovi.

Darovi ribskim pogorelcem: Župni urad na Boh. Bistrici zbirko 57 K 40 v. — Visokorodna rodbina Souvan-ova in visokorodna gospodična Jer. Smrekarjeva iz Ljubljane dva velika zavoja obleke in posteljne oprave, kar so pogorelci sprejeli s posebnim veseljem in hvaležnostjo. — V ime obdarovanih: Bog plačaj! Ribno, 1. oktobra 1900. Josip Pristov, zač. upok. župnik.

## Telefonska in brzojavna poročila.

**Dunaj,** 2. oktobra. Cesar se poda jutri na dvorne love v Radmer, kjer ostane do 8. t. m.

**Gorica,** 2. oktobra. Župan v Kormišu, Locatelli, katerega je zadela kap, je umrl. Cesar je brzojavno izrazil svoje sožalje.

**Bovec,** 2. oktobra. Dekan Illovar je umrl danes popoldne ob 1. uri.

**Trst,** 2. oktobra. Urednik soc.-dem. glasila „Avanti“, znani Rihard Camber, je aretovan.

**Zagreb,** 2. oktobra. Kongres slovanskih novinarjev se letos ne vrši, pač pa se vrši prihodnje leto o Veliki noči v Dubrovniku.

**Praga,** 2. oktobra. Prihodnji vseslovanski obrtniški shod se bode vršil v Moravski Ostrovi.

**Dunaj,** 2. oktobra. Japonskemu poslaništvu ni nič znano o potovanju japonskega cesarja v Evropo.

**Petrograd,** 2. oktobra. V Sabuču pri Baku je 97 podjetniških družbam pogorelo 10 shramb za kameneno olje; 50.000 pudov nafte je zgorelo.

**London,** 2. oktobra. Pri volitvah v spodnjo zbornico je doslej izvoljenih 59 konservativcev, 5 liberalcev in dva irska nacionalca.

**Pretorija,** 2. okt. Polkovnik Baden-Powell je z današnjim dnem prevzel poveljstvo policijskih čet za Transval in Oranje, ki brojijo 12000 mož.

**London,** 2. oktobra. Roberts poroča iz Pretorije 29. septem.: Buri so večeraj blizu Heidelbergga napadli angleško patroljo. Vjeli so jednega častnika in jednega vojaka, jednega so ubili, štirje so pa ranjeni.

**Amsterdam,** 2. oktobra. Angleška vlada izjavlja v posebni noti, da ne ugovarja dohodu Krügerja na nizozemska tla, pač pa si prepoveduje, da bi nizozemska vojna ladija prepeljala zlato in arhiv nekdanje republike, ker to nasprotuje mejnarodnemu pravu. Krüger bo moral oddati pismeno izjavo, da nima pri sebi nič državnega imetja.

## Vojska na Kitajskem.

**Bruselj,** 2. oktobra. Li-Hung-Čang je v Tientsinu sprejel tuje konzule, katerim se je izrazil, da je nemška zahteva, naj se izroče voditelji bokserjev, nevsprejemljiva. S tem bi Kina postala vazalna država. Cesar ne sme dovoliti obglavljenja princa Tuana, ker se cesarskega princa ne sme obglaviti, pač pa se lahko Tuana ostro kaznuje.

**London,** 2. oktobra. Iz Shanghaja poročajo 28. septembra: V tukajšnjem arzenalu se noč in dan izdeluje vojni material in razpošilja proti severu in zahodu.

**London,** 2. oktobra. Li-Hung-Čang je odložil potovanje v Pekin, da omogoči poprej sestanek z grofom Walderseejem.

**Novjork,** 2. okt. Iz Tientsina poročajo, da je došlo povelje ameriške vlade, glasom katere se mora umakniti glavna ameriška armada in je s pripravami takoj pričetni. V Pekinu ostane le jeden del, vse ostalo moštvo gre na Manilo.

## Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—C.

(Dalje.)

Kardinal naroči, naj domači župnik govori z don Abbondijem, da se vse zgodi po povelji. Neznancu še enkrat v slovo stisne roko in reče: „Jaz vas pričakujem“. Potem pozdravi don Abbondia in odide proti cerkvi, duhovščina pa za njim posamezno in v sprevodu. Oba sopotnika ostaneta sama v sobi.

Neznanec stoji zamišljen in jedva čaka, da bi prišel trenotek, ko bode svojo Lucijo rešil muk in iz ječe. Njegov obraz je ves drugačen nego prejšnji dan, na njem se bere velika razburjenost, ki v bojazljivih očeh dona Abbondio pomenja nekaj posebnega. Gleda ga, rad bi napeljal kak pogovor, a misli si: Kaj naj mu rečem? Ali naj mu še rečem, da me veseli? Česa se veselim? Da je bil dosedaj malopridnež, da pa je sedaj sklenil postati pošteni? Lep poklon! Ej, ej! Naj si izmislim, kar hočem, ne mogel bi skoro družega ziniti! Ali je res, da se je tako mahoma spremenil? Koliko se nepotrebnega govori na svetu! In Bog vé, zakaj! Sedaj pa moram iti z njim! V njegovo gnezdo! Lepa reč! Lepa reč! Če bi mi kdo to danes v jutro povedal! Če se srečno izrežem, povem par debelih Perpetui, ki me je nepotrebnega spravila iz moje župnije, češ, da so vsi župniki iz okolice in daljnjih krajev prišli, da ne smem torej ostati doma. Zaplete me v take homatije! O jaz ubožec! Nekaj mu moram vender reči.

Don Abbondio premišljuje in baš hoče reči: Jaz si nisem nikdar nislil, da bodem imel srečo biti v tako častni družbi.

Baš hoče odpreti usta, ko vstopi strežaj z ondotnim župnikom, ki pové, da je žena že v nosilnici, potem pa se obrne k donu Abbondio, da mu ta pové še drugo naročilo kardinalovo. Don Abbondio opravi naročilo, kakor more v svoji razburjenosti, potem se približa strežaju in mu reče: „Dajte mi vsaj mirno žival, ker priznam, da nisem dober jezdec.“

Strežaj se mu prikloni in reče: „Saj je mula pisarjeva, ki je učen mož.“

„Že dobro“, odgovori don Abbondio in si zraven misli: Da bi se le dobro izteklo!

Neznanec je že hotel takoj oditi; ko pa pride do vrat, opazi, da je don Abbondio zaostal, in ga počaka. Don Abbondio naglo pride za njim in hoče prositi odpuščenja, a neznanec se mu prikloni in ga uljudno in skromno spusti pred-se, kar zopet nekoliko potolaži zmedenega župnika. A jedva stopi na dvorišče, vidi nekaj, kar mu takoj vzame ono trohico tolažbe. Neznanec namreč gre v kot in pograbi z jedno roko cev z drugo pa jermen svoje puške, in jo urno in spretno, kakor bi se vežbal, vrže na rame.

Oj! oj! — misli si don Abbondio. Kaj bo počel s tem orožjem? Lepa raševina, lepa pokora za spreobrnenca! Če ga prime kaka muha! O moj Bog! Žalostno!

Če bi si neznanec mogel domnevati, kake misli rojijo spremljevalcu po glavi,

skušal bi ga utešiti, a bil je daleč od take misli.

Don Abbondio stoji mirno, da bi se ne izdal. Ko prideta na ulico, bile so že mule osedlane. Neznane zajaše ono, katero mu ponudi hlevni hlapec.

„Ali nima kakšnih muh?“ vpraša don Abbondio strežaja in postavi zopet na tla nogo, katero je že dejal v stremen.

„Le brez skrbi! To je jagnje!“ Don Abbondio se zavijti s pomočjo strežaja v sedlo.

Nosilnico ste nosili dve muli par korakov spredaj. Na klic vodnika se odpravijo.

Morali so iti mimo cerkve, ki je bila natlačena ljudij, in po trgu, kjer je stala gnječa okoličanov in tujcev, ki niso mogli iti v cerkev. Velika novica se je raznesla. Ko se prikaže človek, ki so ga še par ur preje preklinjali v strahu, vse ostrmi vsled radosti; iz množice se slišijo kliči odobravanja. Gnječa se umika, ob jednom pa tišči vkup, da bi videla neznanca v obraz. Nosilnica gre mimo, neznanec gre mimo. Pred odprtimi cerkvenimi vrati vzdigne pokrivalo in pripogne svoje strahovito čelo skoro do muline grive, v tem ko mrmra neštevilno glasov: Bog ga blagoslovi!

Tudi Abbondio se odkrije, pripogne in Bogu priporoči. Ko pa čuje ubrano nepretrgano petje svojih tovarišev, zavida jih, postane ginjen, polasti se ga otožnost, da jedva zadržuje solze.

Na planem zvanaj vasi, na samotni cesti se še bolj zatemne njegove misli. Le na vodnika gleda zaupljivo, češ da je kot kardinalov sluga gotovo pošteni in ni bil videti posebno bojaželjen. Semtertja pridejo potniki, posamezno ali v gručah, ki hité gledat kardinala. Ti so za dona Abbondio nova tolažba. A le za kratek čas, kajti bližali so se oni grozoviti dolini, kjer ne bodo srečali drugega nego podložnike neznanca. In kakšne podložnike! Rad bi izpregovoril z neznancom, da bi ga poskušal in obdržal pri dobri volji. A preide mu veselje, ko ga vidi tako zamišljenega. Moral se je tedaj sam s sabo meniti.

Odlomek tega samogovora ima čitatelj pred sabo. Če bi hoteli povedati vse, napisali bi celo knjigo.

Svetniki kakor tudi vsi malopridneži imajo menda samo živo srebro v žilah; niso zadovoljni, da živé sami v vednem nemiru, temveč hočejo cel svet spraviti v svoj ples. Ti sitneži poiščejo mene, ki ne iščem ničesar in me za lase vlečejo v svoje homatije, mene, ki ne zahtevam drugega nego mirno življenje. Ta presneti malopridnež don Rodrigo!

(Dalje sledi.)

**Listnica uredništva:**

Izjavljamo, da notice od petka iz Gorj ni pisal tamošnji veleč. gosp. župnik in da sploh z njo ni v nikaki zvezi.

**Umrli so:**

28. septembra. Ana Bohinec, zasebnica, 80 let, Dunajska cesta 19, ostarelost — Anton Seliskar, delavca sin, 20 mesecev, Trnovski pristan 34, jetika. 28. septembra. Marija Čelešnik, poljskega čuvaja žena, 60 let, Opekarska cesta 47, vnetje možganske mreže. — Matevž Breclimk, branjevec, 74 let, Sv. Petra cesta 38, ostarelost.

**Meteorologično poročilo.**

Višina nad morjem 806-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusa	Vetrovi	Noba	Pahljina v 24 urah
1. 9. zveč.	738.9	17.2	sl. vzh.	jasno	
2. 7. jutir.	739.1	12.8	sl. svzh.	jasno	0.0
2. 2. popol.	738.2	24.0	sr. jzah.		

Srednja večerajšnja temperatura 19.0 normale: 12.8.

872 1-1

Podpisani javljamo, da je Vsemogočnemu dopadlo poklicati k Sebi našega iskreno ljubljenega očeta, oziroma soproga, gospoda

**Antona Mlakar-ja**  
meščana

ki je v nedeljo dne 30. septembra 1900 po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoč, v 62. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnega boče v torek dne 2. oktobra, ob 1/2. uri popoldne iz hiše žalosti, Kopitarjeve ulice št. 2.

Svete maše za dušnice se bodo biale v raznih cerkvah.

Nepozabnega rajnega pripravljamo vs. m. v blag spomin in pobožno molitev.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

**Žalujoči ostali.**

**Zasebne ure**

daje izprašana učiteljica iz vseh predmetov slovenskega in nemškega jezika učencem ljudskih in meščanskih šol, kakor tudi onim nižjih razredov realke. Nastopi tudi kot domača učiteljica v krog distinguirane obitelji.

Naslov pové upravnistvo „Slovenca“. 869 3-1

**Najboljše čistilno sredstvo**

je svetovno znani **Globus čistilni izvleček** za vse kovine, kakor zlato, srebro, medenino, baker, kuhinsko opravo itd. — **Vseobčna čistilna pasta** za zrcala in okna. Dobva se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vaanja naročila proti povzetju. 227 6 11-5

**Lekarna Piccoli pri angeli.**  
Ljubljani, na Dunajski cesti.

**Malinčev sirup**  
lekarnarja Piccoli-ja  
v Ljubljani

se prireja kar najskrbneje iz dišečih gorskih malinovitih jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamenjava z malinovitim sokom, ki je v prodaji in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in baker.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pasterizovana, velja K 1-30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 klg. ter se 1 kilo zaračuna s K 1-10, 100 kilogr. = 100 kron.

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franko po vsi avstro-ogerski monarhiji proti povzetju s K 5-30. 589 14

**Nikaka skrivnost ni več**

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najljepše likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napravo po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinac, vermut, ruski polinovec, češki liker kimel po 80 kr.; slivovec, rum, češnjavec, alaš, alpski liker po 85 kr. in konjak, benediktinec, chartreuse, plzenski liker po 95 kr. Razpošiljan proti predplačilu v znamkah ali poštni nakaznici, po poštne povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

**Anton Rukavina,**  
Trst,  
C12 10-36 Via Belvedere št. 23.

Kdor želi imeti cenega in pristnega dalmatinskega vina

naj se blagovoli obrniti za ceno in vzorec na podpisane, kateri bodo naročila točno in hitro izvrševali.

Z odličnim spoštovanjem

848 5-3 **Jakob Eskinja**  
Biograd na morju, Dalmacija.

Št. 11 245. 865 3-1

## Razpis.

V Mokronogu je izpraznjena služba provizoričnega deželnega živinozdravnika.

S to službo združeni so dohodki letnih 1300 K in sicer pripade od tega 800 K na deželni zaklad, 400 K pa na okrajno blagajnico za sodni okraj mokronoški.

Prosilci za to službo pošljejo naj svoje prošnje z dokazili o starosti, znanju slovenskega in nemškega jezika in o živinozdravniški usposobljenosti

**do dne 16. oktobra 1900**

podpisaneu deželnemu odboru.

**Deželni odbor kranjski.**  
V Ljubljani, dne 27. septembra 1900.

# Advokat

## IVAN P. VENCARJZ

je otvoril

### odvetniško pisarno

v Ljubljani, na Dunajski cesti  
v pritličji Medjatove hiše.

873 3-1

**Dunajska filialka**  
Hranilne vloge na knjižice s 4%.

**Živnostenská banka**  
na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000,000 K.  
Reservni zaklad nad 7,500,000 K.  
Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

**Dunajska borza.**

Dne 2. oktobra.		Dne 1. oktobra.	
Skupni državni dolg v notah . . . . .	96-85	20 mark . . . . .	23-65
Skupni državni dolg v srebru . . . . .	96-65	20 frankov (napoleonor) . . . . .	19-27
Avstrijska zlata renta 4% . . . . .	114-80	Italijanski bankovci . . . . .	90-40
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron . . . . .	96-95	C. kr. cekini . . . . .	11-46
Ogerska zlata renta 4% . . . . .	113-60	<b>Dne 1. oktobra.</b>	
Ogerska krona renta 4%, 200 . . . . .	90-50	3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl. . . . .	170 —
Avstro-ogerske bančne delnice, 800 gl. . . . .	1695—	5% državne srečke l. 1860, 100 gl. . . . .	161—
Kreditne delnice, 160 gl. . . . .	648—	Državne srečke l. 1864, 100 gl. . . . .	195-75
London vista . . . . .	242-05	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron . . . . .	93-35
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj . . . . .	118-35	Tisne srečke 4%, 100 gl. . . . .	—
		Dunavske vravnave srečke 5% . . . . .	253-50
		Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878 . . . . .	107—
		Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% . . . . .	94-20
		Priporitetne obveznice državne železnice . . . . .	—
		južne železnice 3% . . . . .	316-50
		južne železnice 5% . . . . .	119-50
		dolenjskih železnic 4% . . . . .	99-50
		Kreditne srečke, 100 gl. . . . .	390—
		4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl. . . . .	340—
		Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl. . . . .	42-25
		Ogerskega . . . . .	20-50
		Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl. . . . .	12-60
		Rudolfove srečke, 10 gl. . . . .	—
		Salmove srečke, 40 gl. . . . .	170—
		St. Genois srečke, 40 gl. . . . .	195—
		Waldsteinove srečke, 20 gl. . . . .	—
		Ljubljanske srečke . . . . .	49—
		Akcije anglo-avstrijske banke, 300 gl. . . . .	270—
		Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v . . . . .	5990—
		Akcije tržaškega Lloyda, 500 gl. . . . .	775—
		Akcije južne železnice, 200 gl. sr. . . . .	106-50
		Splošna avstrijska stavbinska družba . . . . .	147—
		Montanska družba avstr. plan. . . . .	446-50
		Trboveljska premogarska družba, 70 gl. . . . .	479—
		Papirnih rubljev 100 . . . . .	255-25

**Nakup in prodaja**  
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba  
**„MERCUR“**  
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti  
**uloženih glavnice.**

Izdajatelj: Dr. Ivan Janežič.      Odgovorni vrednik: Ivan Rakovec.      Tisk „Katoške Tiskarne“ v Ljubljani.